

Magyarország Alkotmánybírósága	
Ügyszám: 1V/1343-0/2014	
Érkezett: 2014 JÚL 25.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 5+1 db	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

SZEGEDI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG	
1.	
Érk.	2014 JUL 16
Példány: 1	Mell: 1 pt. nyilat.
Az ügyiratsz.: 1K.27.084/2014.	

képviselőjében eljárva (ügyvédi meghatalmazás P/1. szám alatt csatolva) a következő

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.084/2014/13. számon hozott ítéletét (a továbbiakban: Ítélet) mint alaptörvény-ellenes bírói döntést semmisítse meg.

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének B) cikk (1) bekezdése (jogállamiság elve), és a XIII. cikk (tulajdonhoz való jog).

Kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 26. § (1) bekezdése, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisíti az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy az Indítványozó ügyében az Ítélet által helyben hagyott közigazgatási határozat bányászolgalmat alapít ingatlanán, amelyre tekintettel ingatlanának birtoklása és használata jelentősen korlátozódik. A határozat a bányászati törvény (1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról; a továbbiakban Bányatörvény) Átmeneti rendelkezései között szereplő, 2011-ben beiktatott 50/D. § (2) és (3) bekezdéseire (a

továbbiakban: Átmeneti rendelkezések) hivatkozva kártalanítás nélkül rendelte el az Indítványozó ingatlanán a bányaszolgálat megalapítását. Ezzel sérült az alábbiakban részletesen kifejtendők szerint az Indítványozó Alaptörvényben foglalt tulajdonhoz való joga.

A személyes érintettségre vonatkozó dokumentumokat **P/2.** szám alatt csatoltam.

A jogsérelmet tartalmazó közigazgatási határozat (**P/3.** szám alatt csatolva, a továbbiakban Határozat) ellen az Indítványozó a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz fordult. Keresetlevelében kérte a közigazgatási határozat megváltoztatását, illetőleg hatályon kívül helyezését.

A jogerős ítéletet (**P/4.** szám alatt csatolva) az Indítványozó 2014. május 14-én vette kézhez, az Abtv. 31. § (1) alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis az Indítványozó tulajdonának korlátozásáról és egyes ingatlanjai tekintetében az attól való megfosztásról van szó, melynek ellentételezéseként a jogerős ítélet semmiféle kártalanítás nem tartalmaz. Ugyanakkor az Ítéletben foglaltak hivatkozási alapjául szolgáló Átmeneti rendelkezések ellentétben állnak a Bányatörvény és a Ptk. szolgálat alapításával kapcsolatos kisajátítási szabályaival, továbbá az Alaptörvénnyel, így az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jog lényeges sérelme következett be. A bírói döntés és az annak alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról tehát a t. Alkotmánybíróságnak feltétlenül döntenie kell.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

Tekintettel a közeljövőben bekövetkező jogsértés elkerülhetetlenségére, kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy az Indítványozó panaszát sürgősséggel tárgyalja.

I. Alkalmazandó jogszabályok

a) Alaptörvény

B) cikk

„(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

(2) Magyarország államformája köztársaság.

(3) A közhatalom forrása a nép.

(4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.”

I. cikk

„(...)

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

XIII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

24. cikk

„(...)

(2) Az Alkotmánybíróság (...)

c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;; (...)”

(3) Az Alkotmánybíróság

a) a (2) bekezdés b), c) és e) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést;;

b) Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény

„

26. § (1) Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán

a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és

b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. (...)

41. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 24. § vagy a 25-26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.”

45.§

(...)

(2) Ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. (...)

c) 1959. évi IV. tv. a Polgári Törvénykönyvről

„171. § (1) Ingatlanra közérdekből a külön jogszabályban feljogosított szervek javára - államigazgatási szerv határozatával - szolgalmat vagy más használati jogot lehet alapítani. A használati jog alapításáért kártalanítás jár.

(2) A használati jog alapításának eseteit, továbbá a kártalanítás szabályait külön jogszabály állapítja meg.”

d) 1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról

„38. § (...)

(4) Az ingatlan rendeltetésszerű használatát akadályozó bányászati létesítmény, szénhidrogén-szállítóvezeték és egyéb gáz- és gáztermékvezeték üzemelésének - beleértve az üzemelés megszüntetésével járó tevékenységet is - időtartamára a bányavállalkozó és az egyéb gáz- és gáztermékvezeték üzemeltető az ingatlan tulajdonosának fizetendő kártalanítás ellenében szolgalmi jog alapítását igényelheti. Az e törvény hatálya alá tartozó létesítmények rendeltetésszerű üzemeltetéséhez szükséges eszközök, energiaellátó, adatátviteli, katódvédelmi

eszközök, technológiai célú csővezetékek és egyéb eszközök elhelyezése, üzemben tartása céljára a bányavállalkozó és az egyéb gáz- és gáztermékvezeték üzemeltetője a biztonsági övezet mértékében, az ingatlantulajdonosnak fizetendő kártalanítás ellenében szolgálat alapítását igényelheti.

(5) A szolgálat alapján a bányavállalkozó és az egyéb gáz- és gáztermékvezeték üzemeltetője jogosult a tevékenység végzéséhez szükséges mértékben az ingatlan igénybe vételére, ellenőrzés, javítás, karbantartás, kapacitásfenntartás és -bővítés, az üzemelés és a biztonság fenntartása, az üzemzavar megelőzése és elhárítása érdekében szükséges intézkedések végrehajtására.

(6) Az ingatlan igénybe vétele során okozott kárt a bányakárookra vonatkozó szabályok szerint kell megtéríteni. A szolgálat szerinti korlátozással megegyezően kell az ingatlanban keletkezett kárt megtéríteni. A szolgálat alapításáról, továbbá a kártalanítás módjáról és mértékéről a bányavállalkozónak, az egyéb gáz- és gáztermékvezeték üzemeltetőjének az ingatlan tulajdonosával, vagyonkezelőjével vagy használatjával - ajánlat megküldésével - kell az egyezség létrehozását megkísérelnie.

(6a) Megegyezés hiányában a szolgálat alapítását és az annak fejében járó kártalanítást a bányavállalkozó vagy az egyéb gáz- és gáztermékvezeték üzemeltetője kérelmére a fővárosi és megyei kormányhivatal állapítja meg. A szolgálat alapítására irányuló eljárásra a kisajátítási eljárás szabályait kell alkalmazni. A megállapodáson és a hatósági határozaton alapuló jog a Polgári Törvénykönyv 108. § és 171. §-ában, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 16. § f) pontjában foglalt rendelkezések alkalmazása során azonos megítélés alá esik.”

(...)

„50/D. § (...)

(2) 2004. január 1-je előtt idegen ingatlanon megépült és üzembe helyezett, az 50/C. § szabályozási körén kívüli, a törvény hatálya alá tartozó létesítmények tekintetében, amennyiben azok üzemeltetésére a szolgálati jog alapítása nem történt meg, vagy az (1) bekezdésben meghatározott használatbavételi engedély nem lelhető fel, a fővárosi vagy megyei kormányhivatal az érintett létesítmények tekintetében a bányavállalkozó 2014. december 31. napjáig benyújtott kérelmére szolgálati jogot állapít meg. A jogerős és végrehajtható határozattal a fővárosi és megyei kormányhivatal megkeresi az ingatlanügyi hatóságot a szolgálati jog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése iránt.

(3) A szolgalmi jog (1) bekezdés szerinti utólagos bejegyzése, illetve a (2) bekezdés szerinti megállapítása az ingatlannal kapcsolatban többlet jogokat és kötelezettségeket nem keletkeztethet, így nem teremt jogalapot kártalanítási igény érvényesítésére sem.”

e) 203/1998. számú Kormányrendelet a Bányászati törvény végrehajtásáról (a továbbiakban Vhr.) (2013. decemberben hatályos szöveg)

"19/A. § (1) A szénhidrogén- és a széndioxid-szállítóvezeték (a továbbiakban együtt: szállítóvezeték) a földgáz elosztóvezeték (a továbbiakban: elosztóvezeték), az egyéb gáz és gáztermék vezeték, valamint a bányászati létesítmény és a célvezeték, továbbá környezete védelmére, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és az üzemzavar-elhárítás biztosítására biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezetet kell megállapítani.

(2) A biztonsági övezeten belül a (7) és (8) bekezdésben foglaltak kivételével tilos:

- a) az építési tevékenység, továbbá bármilyen építmény elhelyezése;
- b) a tűzrakás, illetve anyagok égetése;
- c) a külszíni szilárdásvány-bányászati tevékenység;
- d) a kőolaj- és földgázbányászati létesítmények, a szállító- és elosztóvezeték állagát veszélyeztető maró- és tűzveszélyes anyagok kiöntése, kiszórása;
- e) a robbantási tevékenység;
- f) anyagok elhelyezése, tárolása;
- g) az árasztásos öntözés, továbbá rizstelep, halastó, víztározó, zagyter létesítése;
- h) a szénhidrogén-bányászatban használt technológiai létesítmények, az elosztóvezeték, a szállítóvezeték részét képező állomások és fáklyák biztonsági övezetének teljes terjedelmében, valamint a szállítóvezeték, az egyéb gáz és gáztermék vezeték és a célvezeték tengelyétől mért 5-5 m távolságon belül, valamint energiaellátó, távfelügyeleti, hírközlési és korrózióvédelemi kábelek esetében 1-1 m távolságon belül
- ha) fák, valamint a létesítmények, vezetékek épségét veszélyeztető egyéb növények ültetése,
- hb) szőlő és egyéb kordonok elhelyezése,
- hc) a 0,6 m-nél nagyobb mélységű talajművelés,
- hd) a kézzel végzett régészeti feltárás kivételével egyéb földmunka végzése, valamint
- he) a tereprendezés;
- i) szállítóvezeték esetében járművek állandó vagy ideiglenes tárolása;

j) a bányászati létesítmény, az elosztóvezeték, a szállítóvezeték, a célvezeték, valamint az egyéb gáz és gáztermék vezeték jelzéseinek, felszíni műtárgyainak eltakarása, megrongálása, eltávolítása.

(3) A biztonsági övezettel érintett ingatlan tulajdonosa, kezelője vagy használója a biztonsági övezetre vonatkozó tilalmakat és korlátozásokat köteles betartani, továbbá nem végezhet olyan tevékenységet, amely a tilalmak és korlátozások teljesülését veszélyeztetné. A biztonsági övezetre előírt tilalmak és korlátozások megtartását az üzemeltető vagy megbízottja köteles rendszeresen ellenőrizni, és azok megsértése esetén köteles a jogszabályban előírt állapot visszaállítására intézkedni. A megtett intézkedéseket és azok eredményét - a szükséges hatósági intézkedések megtétele céljából haladéktalanul - köteles bejelenteni a bányakapitányságnak.

(...)

(5) A biztonsági övezettel érintett ingatlanokon előírt korlátozások és tilalmak érvényesítésére alapított vezetékjog, használati jog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéséről a létesítmény üzembe helyezése előtt gondoskodni kell.

(6) Azokban az esetekben, amikor szolgalmi jog, vezetékjog, használati jog az ingatlan-nyilvántartásba nem jegyezhető be, az üzemeltető a biztonsági övezetről, az előírt korlátozásokról és tilalmakról, valamint ezek megváltozásáról köteles az érintett ingatlantulajdonost (vagyonkezelőt, használót) az üzembe helyezés előtt, és a változást követően 30 napon belül írásban tájékoztatni.

(7) A biztonsági övezeten belül az üzemeltetéshez, karbantartáshoz és javításhoz szükséges létesítmények, anyagok ideiglenesen elhelyezhetők, tevékenységek folytathatók. Szállítóvezeték, elosztóvezeték, célvezeték, valamint az egyéb gáz és gáztermék vezeték tengelyvonalától számított 2-2 méteres övezetben a 0,5 m mélységet meg nem haladó szilárd útburkolat-bontás kivételével gépi földmunka, beleértve a fúrási tevékenységet is, nem végezhető."

II. Tényállás

1. Az Indítványozó 1993-ban szerezte meg a Szatymaz [REDACTED] számú ingatlant teher- és korlátozásmentesen, majd 1994-től kezdve tervszerűen beruházásokat hajtott végre az ingatlanon. Erdőt telepített, 30 férőhelyes lótenyésztő gazdaság számára építtetett infrastruktúrát, oktatási és turisztikai központot hozott létre. Az infrastrukturális beruházás

keretében megvalósított istállóépítés a szegedi Polgármesteri Hivatal által kiadott építési engedély birtokában történt, az erdőtelepítés az Állami Erdészeti Szolgálattal kötött támogatási szerződés alapján zajlott.

2. Az ingatlan-nyilvántartás adataival ellenkezően az ingatlanon 1983-ban földgáz szállítóvezetékot helyeztek el a föld alatt, amelyre vonatkozóan szolgalmi jog nem keletkezett. A valós helyzetről a jóhiszemű vevő később szerzett tudomást.

3. 2003-ban és 2007-ben az [REDACTED] a vezeték engedélyese (a továbbiakban: engedélyes) kérte az illetékes földhivataltól a bányaszolgalmi jog bejegyzését, azonban az Indítványozó hozzájárulásának hiányában erre nem került sor. A Legfelsőbb Bíróság Pfv.I.21.273/2008/14. számú ítéletével kimondta, hogy tulajdonosi hozzájárulás hiányában visszajegyzésre nem kerülhet sor.

4. Az Indítványozó több alkalommal, írásban kérte az engedélyestől és az illetékes hatóságtól a helyzet rendezését. Mivel megállapodás nem jött létre a felek között, ezért többször sürgette az üzemeltetési szolgalmi jog alapítását célzó hatósági eljárás megindítását, erre azonban nem került sor.

5. 2008-ban a Szolnoki Bányakapitányság szabálysértési bírságot szabott ki a gázvezeték biztonsági övezetében elhelyezett építményekre és erdőre tekintettel, továbbá kötelezte ezek eltávolítására az Indítványozót.

6. A szabálysértési szankció elleni kifogást a Szegedi Városi Bíróság ítéletében oly módon bírálta el, hogy a beruházásokat az Indítványozó jóhiszeműen és jogszerűen hajtotta végre, ezek szabályszerűen történtek, és a tőle elvárható gondossággal járt el (az ítélet P/5. számon csatolva). Az ítélet arra is kitért indoklásában, hogy az erdő eltávolítása már csak az 1999 óta (a telepítés időpontja) eltelt időre tekintettel sem írható elő, mert a szabálysértési felelősségre vonásnak két év elteltével nincs helye elévülés miatt. Az Indítványozóra kiszabott bírságot mellőzték, az eljárást megszüntették.

7. 2011-ben az Átmeneti rendelkezések kiegészítették a Bányatörvényt. Ennek alapján a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal 2013. december 3-i Határozatában "üzemeltetési

szolgalmi jogot állapított meg [valójában alapított]” az [REDACTED] mint engedélyes javára, amely érintette az Indítványozó ingatlanait. A Határozat rögzíti, hogy az ingatlan 1 ha 1761 m² területét érinti a szolgalom (ez a művelés alól kivett lótenyésztő gazdaság területének mintegy 50 %-át teszi ki). A Határozat kimondja továbbá, hogy a tulajdonost a szolgalmi jog megállapításáért kártalanítás nem illeti meg.

8. A Határozat indokolása szerint a földgázszállító vezeték még 1983-ban került megépítésre és üzembe helyezésre, azonban annak kapcsán bányaszolgalmi jog nem lett „megállapítva” és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezve. A Határozat 2013. december 20. napján történt közlésével jogerőre emelkedett, és esetleges bírósági felülvizsgálatának kérésétől függetlenül végrehajthatóvá vált.

9. A bányaszolgalmi jog birtokában és a Bányatörvény végrehajtási rendeletének megfelelően a Bányakapitányság felszólítására az engedélyes 2014. január 14-én kitűzte a szolgalmi terület határait, amely az Indítványozó számára – többek között – ingatlanja elbontását, erdeje kivágását jelentette 90 napos határidővel.

10. Az Indítványozó a Határozat ellen keresetet nyújtott be, a számára 2014. május 14-én kézbesített Ítélet helyben hagyta a Határozatot. A Határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelmeit elutasították.

11. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság Ítélete leszögezte, hogy a Kormányhivatal mulasztása (a hatósági eljárásról történő értesítés hiánya) a Határozat hatályon kívül helyezését nem eredményezi. Hangsúlyozta, hogy a bányaszolgalmi jog alapítása iránti eljárás nem azonos a bányaszolgalmi jog megállapítása iránti, az előbbihez képest speciális eljárással. Utóbbi során történhet meg azon bányaszolgalmi jog ingatlan-nyilvántartási bejegyzése, melynek alapítása (és ennek következtében ingatlan-nyilvántartási bejegyzése) korábban elmaradt a nem vitásan 1983 óta létező gázszállító vezeték kapcsán. A bíróság álláspontja szerint a jövőre nézve tartalmazzanak a Határozatban felsoroltak korlátozásokat, a múltra nézve nem, így a korábban telepített növényzet, épületek megszüntetésére törvényi lehetőség nincs.

12. Eközben „2014. májusi” keltezéssel a Szolnoki Bányakapitányság határozatot hozott, amelyben a kijelölt szolgalmi területre vonatkozó előírásokra figyelemmel kötelezte az Indítványozót, hogy az ingatlan érintett részén álló fákra vonatkozó kivágási engedélyt nyújtsa be, a kérelem érkeztetett példányát a Bányakapitánysághoz nyújtsa be, majd vágja ki a fákat. Hasonló eljárást írtak elő számára istállója tekintetében.

13. Az Indítványozó erdejének kivágása, illetve istállójának elbontására saját költségén, a jelenlegi állapot szerint kártalanítás nélkül kerül sor.

III. A nemzetközi sztenderdekre való hivatkozás és a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat felhasználhatósága

14. A t. Alkotmánybíróság kimondta, hogy „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]; korábban: 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}

15. A fenti határozat alapján jelen ügy szempontjából releváns, a már hatályon kívül helyezett Alkotmány tartalmilag azonos szakaszai kapcsán kidolgozott alkotmánybírósági gyakorlatot felhasználom és hivatkozom, feltételezve, hogy a t. Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata jelen ügy eldöntésére is zsinórmértékül fog szolgálni. Teszem ezt különös tekintettel arra, hogy a jelen ügyben szereplő tulajdontól való megfosztás tényállása tekintetében szó szerinti megegyezés van a korábbi Alkotmány és a jelenleg hatályos Alaptörvény között.

16. Elöljáróban a nemzetközi sztenderdekkel kapcsolatban – különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény) – rámutatok arra, hogy az Egyezményt a hozzá kapcsolódó joggyakorlattal együtt az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok is számos alkalommal figyelembe vették jogalkalmazói tevékenységük során. Mi

több, az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok nem pusztán figyelembe veszik, hanem egyfajta kötelező minimum sztenderdként tekintenek a strasbourgi gyakorlatra, mely alá a magyar jogvédelmi szint semmi szín alá nem mehet. Ebben a körben az Alkotmánybíróság *expressis verbis* kimondta, hogy egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (mint például az Egyezmény). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság (és a rendes bíróságok) által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Bíróság által kibontott) jogvédelem szintje.

17. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alaptörvény Q. cikk (2)-(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybíróságnak és a rendes bíróságoknak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne (1718/B/2010. AB határozat). Minthogy a jelen beadványban hivatkozott alapjogok – a tulajdonhoz való jog, a jogállamiság elve – védelme hasonló módon szerepel mind az Egyezményben, mind az Alaptörvényben, tisztelettel kérem, hogy az idézett strasbourgi gyakorlatra figyelemmel is hozza meg a t. Alkotmánybíróság a döntését. A fentiekén túl a strasbourgi joggyakorlatot azért is figyelembe kell vennie a t. Alkotmánybíróságnak, ugyanis az nem pusztán egy nemzetközi szerződés – az Egyezmény a magyar jog szerves része. Az Egyezményt ugyanis az 1993. évi XXXI. törvény közvetlenül inkorporálta a magyar jogrendszerbe, így az abban foglalt jogok közvetlenül alkalmazhatók és alkalmazandók a magyar rendes bíróságok eljárásában, hasonlóan bármely más törvényhez. Minthogy azonban az Egyezményben foglalt egyes jogok tartalmát elsődlegesen a Bíróság bontja ki, így értelemszerűen annak esetjogát is figyelembe kell venni jelen eljárásban az ítélet meghozatalakor.

18. A t. Alkotmánybíróság ezt külön is megerősítette a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában, ahol kimondta, hogy abban az esetben, ha egy adott hazai jogszabály azonos tartalmú az Egyezményben, vagy annak valamelyik Kiegészítő Jegyzőkönyvében foglalt joggal, vagy ha e jog biztosítására irányuló kötelezettség teljesítését szolgálja, az Alaptörvény Q) cikkéből az is következik, hogy az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell az adott jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) olyan értelmezésétől, amelynek elkerülhetetlen következménye a vállalt nemzetközi jogi kötelezettség megsértése és Magyarország sorozatos elmarasztalása lenne a Bíróság előtt.

19. Hangsúlyozom ugyanakkor, hogy a strasbourgi esetjogra történő hivatkozásaim nem értékelhetők egy olyan indítványnak, mely „jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására” irányulna.

IV. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének okai

A Bíróság esetjoga

20. Jelen ügy tárgya az Indítványozó tulajdonában álló ingatlan. Az ingatlanon elterülő erdő, illetve istálló kivágása/eltávolítása, illetve a szolgálatom által érintett területre vonatkozó biztonsági előírások a Bíróság esetjoga értelmében a tulajdonjog korlátozásának minősülnek.

21. A Bíróság állandó esetjoga, hogy minden tulajdonjog korlátozásnak „legitim célt” kell szolgálnia, „jogszerűnek” kell lennie, és a jogkorlátozásnak az elérendő céllal arányban kell állnia. A Bíróság esetjoga szerint a közérdek fogalma tág, abba tehát mint legitim törvényhozói cél beleférhet egy tulajdonkorlátozó jogszabály indoklásából kitűnő társadalmi cél.

22. A Bíróság állandó gyakorlata, hogy a „jogszerűség” fogalma az összes egyezményes jog tekintetében érvényesülő előírás (*Rekvényi v. Hungary, Grand Chamber judgment, no. 25390/04, 20 May 1999, § 59, Korbély v. Hungary, Grand Chamber judgment, no. 9174/02, § 70, 19 September 2008*). A jogszerűség fogalmába egyfelől beletartozik az, hogy a jogkorlátozásra formai szempontból a nemzeti jog előírásai szerint kerüljön sor. Másfelől, a jogkorlátozás alapjául szolgáló jogszabályra un. tartalmi, illetőleg minőségi követelmények is vonatkoznak, mint: előreláthatóság és általánosságban véve az önkényességtől való mentesség (*Rekvényi, § 59*). A Bíróság gyakorlata értelmében (*Kovács v. Hungary (no. 19325/09., 20 December 2011)*) a hazai jog előírásaival ellentétes jogkorlátozás nem tekinthető olyannak, mint ami „törvényben meghatározott” (*Kovács, § 20*).

23. A Bíróság állandó gyakorlata értelmében a tulajdon békés élvezetébe történő beavatkozásnak – így természetesen a tulajdontól való teljes vagy részleges megfosztásnak is – olyannak kell lennie, mely „tisztességes egyensúlyt” teremt a közérdek és az egyén alapvető

jogai védelmére vonatkozó elvárások között. Így különösen egy ésszerű arányossági kapcsolatnak kell lennie az alkalmazott eszközök és az elérni kívánt cél között, amennyiben tulajdontól való megfosztásról beszélünk (*Scordino v. Italy*, no. 6813/97, § 93, 29 March 2006.)

24. A Bíróság elismerte, hogy az Államok a tulajdonhoz való korlátozása kapcsán széles mérlegelési szabadsággal rendelkeznek abban a tekintetben, hogy mik az elérni kívánt célok, és hogy azokat hogyan érik el (*Chassagnou and Others v. France [GC]*, nos. 25088/94, 28331/95 és 28443/95, § 75, ECHR 1999-III, és *Herrmann v. Germany [GC]*, no. 9300/07, § 74, 26 June 2012).

25. A Bíróság ugyanakkor azt is leszögezte, hogy a kártalanítás nagyon fontos tényező az arányosság valamint annak megítélésekor, hogy az Indítványozónak nem kellett-e aránytalan terhet magára vennie a tulajdonjogának korlátozásával. A Bíróság állandó gyakorlata szerint a tulajdontól való megfosztás a tulajdon értékéhez ésszerűen viszonyuló kártalanítás nélkül általában az Egyezmény sérelmére vezet (lásd: *Former King of Greece and Others v. Greece [GC] (just satisfaction)*, no. 25701/94, § 78, 28 November 2002; valamint, *mutatis mutandis*, *Papachelas v. Greece [GC]*, no. 31423/96, § 48, ECHR 1999-II; és *Efstathiou and Michailidis & Co. Motel Amerika v. Greece*, no. 55794/00, § 26, ECHR 2003-IX).

26. A Bíróság azt is leszögezte, hogy amennyiben valakinek a tulajdonát kisajátítják, kell lennie egy olyan jogi eljárásnak, ami biztosítja a kisajátítás következményeinek - ideértve a kártalanítás a tulajdon valós értékével megegyező mértékét is – értékelését, és a kisajátítással kapcsolatos egyéb kérdések rendezését (lásd: *Efstathiou and Michailidis & Co. Motel Amerika*, fentebb idézve, § 29.).

27. A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy kisajátítás estén a kártalanítás teljes hiánya viszont csak nagyon különleges körülmények között indokolható csak (lásd: *Former King of Greece and Others v. Greece [GC] (just satisfaction)*, no. 25701/94, § 89, 28 November 2002).

28. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tulajdonhoz való jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: „Az Alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa.” Illetve: „A tulajdonhoz való alapvető jog védelmében a minőségi határvonal ma már nem a tulajdon korlátozása és polgári jogi értelemben vett elvonása között húzódik. Az alkotmányossági kérdés az lett, hogy milyen esetekben kell a tulajdonosnak a közhatalmi korlátozást minden ellenszolgáltatás nélkül eltűrnie, illetve mikor tarthat igényt kártalanításra tulajdonosi jogai korlátozásáért.” A „klasszikus kisajátítás” fogalma az AB szerint átalakult. (64/1993. (XII. 22.) AB-határozat.)

29. A testület következetes gyakorlata, hogy a tulajdonjog védelme tágabb kört ölel föl, mint a polgári jogi védelem. Az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed minden olyan jogosítványra, amely a jogosult jogi pozícióját meghatározza [17/1992. (III. 30.) AB határozat, 40/1997. (VII. 1.) AB határozat]. Egy korai határozatában az AB ezt így fogalmazta meg: „Az Alkotmánybíróság elvi élel mutat rá arra, hogy az Alkotmány 13. § (1) bekezdése nemcsak a tulajdonjog, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jog biztosítására vonatkozik.” 17/1992. (III.30.) AB-határozat. Így az alkotmányos tulajdonvédelem magában foglalja a tulajdonjog egyes részjogosítványait, tehát a birtoklás, a használat, és a hasznok szedésének jogait is.

30. A tulajdonhoz való jog nem korlátlan és korlátozhatatlan. Az alapjogként védett tulajdonjog tartalmát annak köz- és magánjogi korlátaival együtt kell értékelni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától. Erre is utal a tulajdonhoz való joghoz kapcsolódó azon alaptörvényi mondat („A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.” - Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés), amely a korábbi Alkotmányhoz képest új elem a tulajdonjog alkotmányos megfogalmazásában.

31. A tulajdonnak az állam által történő korlátozása kapcsán az Alkotmánybíróság a korlátozás céljával és arányosságával kapcsolatos megfontolásokat vizsgálta több határozatában. A 64/1993. (XII. 22) AB-határozat szerint „Az állami beavatkozás

alkotmányossága megítélésének súlypontja, az alkotmánybíróági értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett.”

Ugyanakkor míg az AB a szükségesség tekintetében korábban elegendőnek ítélte a közérdekre való hivatkozás indokoltságát vizsgálni, illetőleg elfogadta a közérdek absztrakt tartalmát, a bíróság gyakorlatában változás figyelhető meg. Két újabb határozat szerint: „*A közérdek alapján történő tulajdonkorlátozásnál az Alkotmánybíróság nem tekinti elégséges alapnak, hogy a jogszabály általánosságban hivatkozik a korlátozást szükségessé tevő közérdekre [...]. A közérdeket jogszabályban úgy kell meghatározni, hogy konkrét ügyben a közérdekből történő korlátozás szükségességét bíróság ellenőrizhesse.*” (42/2006. (X.5.) „*A »közérdek miatt fennálló szükségesség« fennállásának bizonyítása a normaalkotó, ... felelőssége.*” 50/2007. (VII.10.)

32. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a közérdek követelményének a hagyományos értelemben vett közhasznú és közcélú korlátozásokon túl olyan korlátozások is megfelelhetnek, amelyek közvetve oldanak meg társadalmi problémákat [ld. fent hivatkozott 64/1993. (XII.22.) AB határozat]. Az arányosság kérdésével több határozatában is foglalkozott az Alkotmánybíróság [pl. 7/2006. (II.22.) AB határozat, ABH 2006, 181., 13/1998. (IV.30.) AB határozat, ABH 1998, 429, 435., 3/2000. (II.25.) AB határozat, ABH 2000, 38.]. Ezekből arra a következtetésre lehet jutni, hogy a tulajdonkorlátozás arányossága olyan vizsgálat, amely alapvetően a konkrét eset körülményeitől függ, teret engedve a kazuisztikának.

33. A jelen ügyre tekintettel fontos az AB azon megállapítása, amely szerint az Alkotmánynak a tulajdonvédelemre vonatkozó szabályaiból következően az adott törvényi szabályozásnak egy olyan kárelosztási rendszert kell működtetnie, amelyben mind a károkozó, mind a károsult tulajdonvédelme megvalósul. Ennek lényege a két fél pozícióit egyensúlyban tartó mérlegelés alkotmányos követelménye (498/B/2001. AB Határozat, 1392, 1398).

34. Az Alkotmánybíróság közelmúltban hozott határozatában is foglalkozott a tulajdonjog korlátozásának alkotmányossági kérdéseivel. A takarékszövetkezetek integrációja ügyében benyújtott alkotmányjogi panasz elutasításában a testület kiemelte, hogy „*a jogalkotó a Takarékbanknak és az SZHISZ-nek a Tv.ben meghatározott módon biztosított irányítási*

jogosultságok révén olyan jelentős mértékben csökkentette az integrációval érintett hitelintézetek gazdasági önállóságát, s ezáltal olyan, a tulajdonjogba történő beavatkozást valósított meg, mely az ezt ellensúlyozó előnyök hiányában alaptörvény-ellenes lenne.” (20/2014. (VII. 3.) AB-határozat, 173.) A testület e friss, és a tulajdonjogi korlátozást érintő nagy horderejű döntéséből is világos, hogy egy kétségtelenül fennálló tulajdonjog-korlátozás alkotmányosságának feltétele a megfelelő ellensúlyok megléte, másként fogalmazva az értékgarancia biztosítása.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

- Az alapjogsérelem

35. Jelen ügyben az Indítványozó tulajdonának súlyos korlátozásáról van szó. Ingatlanának egy része tekintetében egyes tulajdonosi részjogosítványait nem gyakorolhatja. Az ott fekvő istálló épület és erdőterület saját költségen történő eltávolítását előírták számára, melynek következtében az ingatlanán folytatott lótenyésztő tevékenység egy lényeges eleme, a növendék állatok elhelyezésének és nevelésének a lehetősége megszűnik, melynek következtében a lótenyésztés (és nem lótartás!) tevékenység az erre szakosodott ingatlanon ellehetetlenül, valamint további korlátozásokat kell eltűrnie a jövőben. Valójában tulajdonán az engedélyes gazdasági társaság a szolgálat-alapítással dologi hatályú jogosultságot szerzett, amely vagyoni értékkel bír, a tulajdonjog „szelvényjoga”. (17/1992. (III.30) AB Határozat 106-108). A jelenlegi, jogerős ítélettel is megpecsételt állapot szerint ezt a korlátozást semmiféle kártalanítás nem ellentételezi.

36. E tulajdonkorlátozás megfelel az AB gyakorlatában a „klasszikus kisajátítás” kitáguló fogalmának, amelynek értelmében a tulajdonkorlátozás elszenvedőjét a kisajátításhoz hasonló védelem illeti meg.

37. Az Indítványozó ügyében fontos tényező, hogy valójában két dologi hatályú jogosultság áll egymással szemben a szolgálat-alapítás következtében: az Indítványozót mint tulajdonost korlátozták tulajdona élvezetében, így kára keletkezett, az engedélyes gazdasági társaság pedig, mint a szolgálat jogosultja, mint károkozó korlátozza az Indítványozót. A

kártalanításra vonatkozó alkotmányos tulajdonvédelem elvéből következően a két fél szempontjait egyensúllyal kell mérlegelnie a szabályozásnak.

38. Jelen esetben ez nem történt meg, ugyanis a Határozat és az Ítélet az Átmeneti rendelkezésekre hivatkozva kizárta az Indítványozó kártalanítását ahelyett, hogy a Bányatörvénynek és az ott hivatkozott Ptk-nak a szolgálommal kapcsolatos kártalanításra vonatkozó előírásait alkalmazta volna. Valójában a konkrét ügyben a károkozó (a szolgálom jogosultja) tulajdona teljes mértékben élvezzi a védelmet, a károsult (az ingatlan tulajdonosa) pedig teljes mértékben kiszolgáltatott lett az ellentételezés nélküli tulajdonjog korlátozásnak.

39. Az Ítélet az Átmeneti Rendelkezésekre hivatkozik, mint amely alapján kizárt az ügyben alkalmazott jogszabály alapján a kártalanítás. Noha a jogszabály alapján a szolgálom alapítása többlet „jogokat és kötelezettségeket nem keletkeztethet”[-ne], a bíróság ennek ellenére észlelte, hogy a szolgálmi jog megállapítása kötelezettséget keletkeztető hatású. *„E jogszabály alapján a jövőben terhelik a felperest azok a korlátozások, amelyeket a jogszabály felsorolt.”*, *„(...) a bányaszolgálmi joggal kapcsolatos korlátozások a jövőre nézve jelentenek tilalmat a felperesre (...)”*(az Ítélet 6. és 7. oldalának első bekezdéseiben). Egyébiránt a szolgálom alapítása mint idegen dologbeli jog szükségszerűen új jogokat és kötelezettségeket teremt, így a jogalkotó egy feloldhatatlan jogszabályi ellentmondást hozott létre: a szolgálmi jog megállapítása a jövőre nézve kötelezettséget keletkeztet, miközben azért nem jár a tulajdonosnak kártalanítás, mivel a megállapítás – a jogszabály szerint – többletkötelezettséget nem keletkeztethet.

40. Az Átmeneti rendelkezések alaptörvény-ellenesek. Az alaptörvény-ellenesség abban áll, hogy a jogszabályhely egy tulajdonjogot korlátozó idegen dologbeli jogról kimondja, hogy az nem keletkeztet jogokat és kötelezettségeket, és ezen okból elzárja a tulajdonost a kártalanítástól. A jogalkotó létrehozott egy speciális szolgálom-alapítási tényállást a Bányatörvény Átmeneti rendelkezései között, amely egy valóban speciális helyzetre (korábban nem történt szolgálomalapítás, és ez a valós helyzetet nem tükrözi) speciális rendelkezéseket hozott.

41. Ezekkel a rendelkezésekkel ugyanakkor voltaképpen a jogalkotó megkerülte a kártalanítási szabályokat, amelyet a Bányatörvény általános szabályként alkalmazni rendel. Ezzel megsérti az Alaptörvény XIII. cikkének (2) bekezdését.

42. A tulajdonhoz való jog korlátozása megfelelhet az Alaptörvény követelményeinek, amennyiben az közérdekből és az arányosság elvének tiszteletben tartásával történt.

- Közérdek

43. A tulajdon korlátozására oly módon került sor, hogy speciális szolgálat-alapítási lehetőségként – az illetékes kormányhivatal a 2004 előtt üzembe helyezett létesítményre vonatkozó szolgálat utólagos alapításáról hozhat határozatot – beillesztették a 2011. március 21-én hatályba lépő Átmeneti rendelkezéseket a Bányatörvénybe. Mint szó volt róla, ez speciális abban az értelemben is, hogy egyfelől arról rendelkezik, hogy a szolgálat új jogokat és kötelezettségeket nem keletkeztethet, másfelől arról is, hogy kártalanítás alapjául nem szolgálhat. A rendelkezés indoklása a következő: *„Az új 50/D. § beiktatásával a tervezet lehetőséget biztosít a szállítóvezetékkel kapcsolatos szolgálatok ingatlan-nyilvántartásba történő utólagos bejegyzésére.”*.

44. Mindez nem ad eligazítást arra nézve, hogy mi ennek a típusú szolgálat-alapításnak az indoka, ugyanakkor az Indítványozó elfogadja legitim közérdekű célnak azt, hogy egy régóta rendezetlen helyzetet egy nemzetgazdaságilag fontos objektum tekintetében a bányaszolgálat alapításával rendezni kell.

- Arányosság

45. Az Indítványozó jóhiszeműen szerezte ingatlanát, azon a hatóságok engedélyével végzett el beruházásokat. Miután tudomást szerzett arról, hogy ingatlanja alatt vezeték fut (melyről sem államigazgatási határozatból, sem az ingatlan-nyilvántartásból nem értesülhetett, hiszen a szolgálat nem létezett), több alkalommal megkísérelte a helyzet jogi rendezését, sikertelenül.

46. Végül a szolgálat alapítására és a helyzet rendezésére oly módon került sor, hogy az Indítványozó ingatlanában, a tulajdonában lévő erdőben, gazdasági épületeiben bekövetkező kár ellentételezéseként, mely szükségszerű következménye a bányaszolgálat alapításának, egyetlen fillért nem kap.

47. Az Indítványozó hangsúlyozza, hogy elfogadja azt a helyzetet, amely szerint jóhiszeműen, a bányaszolgálati jogtól mentes értéken szerzett ingatlanján fennálló idegen létesítmény jogi helyzetét utólag rendezni szükséges, ezt maga is szorgalmazta korábban. Annak módja ugyanakkor, az tehát, hogy a szolgálat alapítása a Bányatörvény és a Ptk. rendelkezéseibe ütköző módon és egy ezek megkerülésére szolgáló törvényi felhatalmazás alapján történt a kártalanítás teljes mellőzésével, sérti az Alaptörvény XIII. Cikkében foglalt tulajdonhoz való jogát.

48. A korlátozás módja semmiben sem érvényesíti az értékgarancia elvét, hiszen egyetlen olyan előny nem keletkezik az Indítványozó oldalán, amely ellensúlyozná tulajdona korlátozását.

49. Mindezekre tekintettel az Indítványozó tulajdonkorlátozása a közérdeknek megfelelő módon történt, ugyanakkor az kirívóan aránytalan, éppen ezért a bányaszolgálat kártalanítás nélküli megalapításáról jogerősen rendelkező Ítélet alaptörvény-ellenes.

V. Kérelem

Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a megtámadott bírói ítélet sérti az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogot, mert az Indítványozó tulajdonjogát egy alaptörvény-ellenes jogszabályra alapítva jogszerűtlenül, aránytalanul és kártalanítás nélkül korlátozza.

Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem

a) a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.084/2014/13. számon hozott ítéletének megsemmisítését;

b) a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 50/D.§ (2) és (3) bekezdéseinek alaptörvény-ellenessége megállapítását, megsemmisítését, és annak az Indítványozó ügyében való konkrét alkalmazhatóságának kizárását.

Tekintettel a közeljövőben bekövetkező jogsértés elkerülhetetlenségére, kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy az Indítványozó panaszát sürgősséggel tárgyalja.

Budapest, 2014. július 10.

Tisztelettel,

Az Indítványozó képviselőjében:

dr. Karsai Dániel

dr. Karsai Dániel András

ügyvéd